

Gwiriwch eich ffordd o feddwl: arferion gwrth-hiliol ym maes diogelu plant

Mae'r papur byr hwn yn rhan o adnoddau arferion gwrth-hiliol 'gwiriwch eich meddwl' (gweler www.checkyourthinking.org), a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru i gryfhau arferion diogelu plant yng Nghymru.

Gan adeiladu ar ddulliau sydd eisoes yn bodoli o 'wirio eich meddwl' i gefnogi arferion diogelu gyda phlant, pobl ifanc a theuluoedd, mae'r adnoddau wedi'u cynllunio i'ch helpu i fyfrio a 'gwirio eich meddwl' am hiliaeth, rhagfarn a sut y gallwch gymryd rhan amlwg mewn arferion gwrth-hiliol ym maes diogelu plant ledled Cymru.

Mae'r papur hwn yn rhoi gwybodaeth ychwanegol am y sylfaen dystiolaeth sy'n llywio'r adnoddau. Mae'n manylu ar y cysyniadau gwrth-hiliol a godwyd yn yr adnoddau 'gwirio eich meddwl' yn ogystal â chyfeirio at ddeunyddiau eraill y gallech fod am eu harchwilio. Cafodd ei ysgrifennu gyda phob poblogaeth o leiafrifoedd ethnig mewn golwg ac mae'n eich gwahodd i wirio eich meddwl am eich rhagdybiaethau a'ch rhagfarnau posibl. I fyfrio ac ystyried ymhellach, edrychwch ar y set o gardiau sydd ar gael ar y wefan.

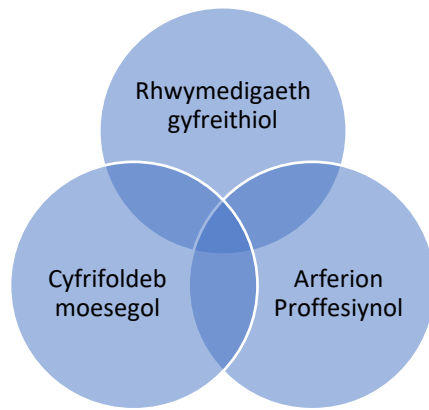
Cysyniadau pwysig i'w hystyried

Arferion gwrth-hiliol ym maes diogelu plant – eich cyfrifoldebau

Yn syml, mae'r term 'arferion gwrth-hiliol' yn golygu bod cydnabyddiaeth benodol o fodolaeth hiliaeth ac, oherwydd hynny, mae angen dull o fynd i'r afael â hi a'i hatal. Mae arferion gwrth-hiliol yn sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael cymorth a gofal da, beth bynnag fo'u hil a'u hethnigrwydd. Felly, mae'n elfen graidd o arferion amddiffyn plant a'u diogelu.

Mae gan weithwyr proffesiynol rwymedigaeth gyfreithiol i weithio o fewn fframwaith teg, yn unol â *Deddf Plant 1989*, *Deddf Cydraddoldeb 2010* a *Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) 2014*. Mae hyn yn golygu bod ymddwyn mewn modd gwrth-hiliol nid yn unig yn cael ei ystyried yn gyfrifoldeb moesegol, mae'n ofyniad cyfreithiol hefyd. Os nad yw unigolion a sefydliadau yn cefnogi dull o'r fath, maent yn esgeuluso dyletswydd i ddiogelu.

Mae'r diagram hwn yn dangos y berthynas rhwng y cyfrifoldebau cyfreithiol, moesegol a phroffesiynol sydd gennym i ymgorffori arferion gwrth-hiliol.

I fod yn wrth-hiliol, mae angen ymrwymiad parhaus gan bob lefel, o arweinwyr i weithwyr proffesiynol ar lawr gwlad, gan gynnwys gofalwyr, i herio hiliaeth a dysgu amdano'n barhaus, yn ogystal â hyrwyddo tegwch i blant a phobl ifanc ethnig a'u teuluoedd ([Gofal Cymunedol, 2020](#)). Mae hyn yn golygu bod yn rhaid i weithwyr proffesiynol a gofalwyr fod yn barod i gydnabod bodolaeth hiliaeth yn y lle cyntaf; rhaid iddynt hefyd ystyried y ffyrdd y mae hiliaeth yn dylanwadu ar y gwasanaeth a ddarperir i blant a theuluoedd Du a lleiafrifol. Nid yw arferion a pholisïau gwaith cymdeithasol wedi'u heithrio rhag hiliaeth (Gweler, Davis a Marsh, 2022). Mae dull gwrth-hiliol yn ei gwneud yn ofynnol i weithwyr proffesiynol a gofalwyr gymryd rhan mewn sgysiau a allai fod yn rhai anghyfforddus. Diben y rhain yw myfyrio ar rôl rhagfarn yn ogystal â'i chwestiynu a'i hystyried wrth wneud penderfyniadau diogelu.

'Mae gwrth-hiliaeth fel arfer wedi'i strwythuro o amgylch ymdrechion ymwybodol a champau bwriadol i gynnig cyfleoedd teg i bawb, a hynny ar lefel unigol, sefydliadol a systemig. Mae'n gorfodi unigolion i graffu ar y stereoteipiau sydd ganddynt hwy ac eraill, a deall sut y gallai eu gweithredoedd effeithio ar bobl o wahanol hiliau ac ethnigrwydd' (tud.2 Cynllun Cymru Gwrth-Hiliol)

Mae cyflwyno'r [Cynllun Cymru Wrth-Hiliol](#) newydd yn ymrwymiad clir i gydnabod bodolaeth hiliaeth yng Nghymru ac mae'n arwydd o ymdrech unedig i herio a chryfhau cydlyniant cymunedol. Mae herio hiliaeth yn ddyletswydd ar bawb, Fodd bynnag, mae'n rhaid i hyn ddechrau gyda chi yn y lle cyntaf. Mae hyn yn golygu bod yn gyfforddus gyda sgysiau anghyfforddus ([Gweler Gwaith Cymdeithasol Wrth-Hiliol](#)). Mae hyn yn cynnwys bod yn agored ynghylch eich rhagfarnau eich hun a myfyrio arnynt drwy ystyried os a pha ganfyddiadau sydd gennych o bobl, cymunedau a diwylliannau sy'n wahanol i'ch un chi.

Herio Stereoteipiau

Mae ystyried rhagfarnau unigol yn creu cyfleoedd i gwestiynu'n feirniadol sut y gall rhagfarn o'r fath lywio stereoteipiau am blant a theuluoedd a'u hailgynhyrchu. Er enghraifft, mae bechgyn duon yn fwy tebygol o gael eu stereoteipio fel unigolion ymosodol, dig ac yn risg i eraill ([Goff et al, 2014](#); [Davis a Marsh, 2020](#)). Felly, maent yn fwy tebygol o fod yn destun gormod o wylidwriaeth ([Wroe a Lloyd, 2020](#)).

Gall stereoteipiau hiliol fod yn seiliedig ar sawl ffactor amrywiol: gall y rhain gynnwys ein sefyllfaoedd cymdeithasol ein hunain, i ba raddau y mae amrywiaeth yn bresennol yn ein manau proffesiynol a phersonol, a pha ddulliau dysgu sydd wedi'u defnyddio i ddatblygu rhagfarn a'i archwilio. Mae ymagwedd gwrth-hiliol yn golygu cydnabod mai hiliaeth yw'r dylanwad sylfaenol, ni waeth beth fo'r amodau sy'n ffurfio'r stereoteipiau sy'n gysylltiedig â phlant a phobl ifanc ethnig. Gall yr hiliaeth hon fod yn uniongyrchol neu'n anuniongyrchol, yn fwriadol neu'n anfwriadol.

Enghraifft o ystrydeb sy'n dod i'r amlwg ar hyn o bryd ym maes amddiffyn a diogelu plant yw rhagfarn 'ystyried plant fel oedolion yn rhy gynnar' (*adultification*) ([Davis, 2019](#); [Tyddewi a Marsh, 2020](#); [Farrer, 2022](#)). Mae hyn yn digwydd pan ystyrir eu bod yn fwy fel oedolion na phlant. Mae hyn yn golygu efallai na fydd rhai plant yn cael eu hamddiffyn yn yr un modd â'u cyfoedion nac yn cael y gofal na'r rhyddid i fod yn chwilfrydig. Mae'r math hwn o wahaniaethu yn seiliedig ar stereoteipiau hiliol am blant a phobl ifanc o leiafrifoedd ethnig, ac mae plant Du yn enwedig yn fwy tebygol o wynebu'r math hwn o ragfarn (ibid). Mae'n bwysig bod pob gweithiwr proffesiynol yn ymrwymo i fyfyrion ar eu rhagfarnau, eu cydnabod a mynd i'r afael â nhw. Mae hyn yn cynnwys cynnal **sgyrsiau dewr** a sefydlu tegwch, amrywiaeth a chynhwysiant fel elfennau sy'n sylfaen ar gyfer yr holl wasanaethau a ddarperir.

Mae archwilio stereoteipiau a syniadau a luniwyd ymlaen llaw am hil ac ethnigrwydd yn rhoi cyfleoedd i edrych ar sut mae plant a phobl ifanc lleiafrifol yn profi'r byd cymdeithasol. Er mwyn gwerthfawrogi'r profiadau byw hyn, rhaid i weithwyr proffesiynol weld y plentyn cyfan. Mae hyn yn gofyn am safbwynt croestoriadol.

Croestoriadedd

Mae croestoriadedd yn gysyniad sy'n dod i'r amlwg ym maes amddiffyn a diogelu plant. Fodd bynnag, mae'n tarddu o ffeministaeth Ddu, yn enwedig yng nghyd-destun trais yn erbyn menywod a llenyddiaeth merched a'r gwasanaethau a ddarperir ar eu cyfer ([Crenshaw, 1989](#)). Mae'n golygu bod gan unigolion hunaniaethau cymdeithasol amrywiol, a cheir croestoriadedd rhwng y rhain i greu profiadau unigryw.

Datblygwyd y term gan Crenshaw (1989), oedd yn dadlau bod profiadau menywod a merched Du a lleiafrifol yn aml yn cael eu hanwybyddu mewn polisiâu ac arferion. Roedd hyn yn digwydd am nad oedd digon yn cael ei wneud i holi sut mae annhegwch fel hiliaeth a rhywiaethol yn rhyngweithio â'i gilydd (ibid). O ganlyniad, mae hyn yn gwthio unigolion a chymunedau sy'n wynebu gormes croestoriadol ymhellach i'r ymylon.

Mae'r syniad o groestoriadedd yn rhoi ffordd i weithwyr proffesiynol, rhieni a gofalwyr ystyried sut mae plant a phobl ifanc yn profi'r byd, gan gynnwys y gwasanaethau y maent yn dod ar eu traws a'r unigolion sy'n rhyngweithio â hwy ([Community Care, 2020](#); [Bernard, 2022](#)). Mae croestoriadedd yn cynnig fframwaith sy'n derbyn nad yw'r rhyngweithio rhwng unigolion a'r byd o'u cwmpas yn seiliedig ar un agwedd ar eu hunaniaeth yn unig. Yn hytrach, mae'r rhain yn haenog ac yn amlochrog, lle mae hiliaeth, rhywiaeth, galluogrwydd, dosbarthiaeth, homoffobia, a mathau eraill o ormes yn cael eu profi ar yr un pryd i lywio profiadau unigryw o ormes ([Listen Up Research, 2020](#)).

Mae cymhwyso croestoriadedd i arferion yn gofyn am ymrwymiad gan bob gweithiwr proffesiynol a sefydliad. Ymrwymiad yw hwn i **fod yn chwilfrydig** am fywydau a phrofiadau unigryw pob plentyn a pherson ifanc. Mae hyn yn golygu edrych ar sut mae sawl math o ormes a brofir gan blant, pobl ifanc a theuluoedd yn cysylltu ac yn cyfuno â'i gilydd, yn hytrach na chanolbwyntio arnynt fel profiadau unigol sy'n digwydd ar wahân.

Eich tro chi!

Mae gwirio eich meddwl yn mynd un cam ymhellach i fod yn wrth-hiliol. Mae angen i'r ymrwymiad i arferion gwrth-hiliol fod yn un hirdymor a bydd yn teimlo'n heriol ar adegau. Fodd bynnag, rhaid canolbwyntio ar sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael y cymorth a'r gofal y maent yn eu haeddu, beth bynnag fo'u hunaniaeth.

Awduron

Datblygwyd y papur hwn a'r adnoddau gan Listen Up¹, mewn partneriaeth â Phrifysgol Caerdydd. Cafodd y gwaith ei lywio hefyd drwy ymgynghori a thrafod gyda grŵp o randdeiliaid a sefydlwyd i gynorthwyo'r gwaith hwn.

Cydnabyddiaethau:

Diolch i'r holl sefydliadau ac unigolion fu'n rhan o grŵp y rhanddeiliaid. Rydym yn ddiolchgar am y ddealltwriaeth, yr arbenigedd a'r amser amhrisiadwy a roddwyd gennych i ddatblygu'r adnoddau gwirio eich meddwl gwrth-hiliol.

Abyd Quinn-Aziz: Prifysgol Caerdydd

Esyllt Crozier: Gofal Cymdeithasol Cymru

Fateha Ahmed a Rocio Cifuentes: EYST

Millie Kerr: Brighton a Hove

Mutale a Sam Samsunear – Bawso

Sarah Austin: Gwasanaethau Cymdeithasol ac Integreiddio

Siobhan Parry: Platform

Rhiannon Jones a Trudy Aspinwall: TGP Cymru

Diolch yn arbennig i Sam Clutton a chydweithwyr yn Llywodraeth Cymru am gomisiynu'r adnodd hwn

Os hoffech gael gwybod rhagor am arferion gwrth-hiliol a sut i ddatblygu eich dealltwriaeth ymhellach, edrychwch ar yr adnoddau canlynol:

¹ <https://www.listenupresearch.org>

Awgrymiadau darllen:

Scourfield, J. a Davies, A., 2005. Children's accounts of Wales as racialized and inclusive. *Ethnicities*, 5(1), tt.83-107.

Scourfield, J., Dicks, B., Drakeford, M. a Davies, A., 2006. Children, place, and identity: Nation and locality in middle childhood. Routledge.

Murphy, A., 2018. Charting the emergence of national identity in children in Wales. *Children & Society*, 32(4), tt.301-313.

Kaczmarek-Day, A., 2013. *Polish children in Wales: negotiating identities in school, church, and neighbourhood* (Traethawd doethurol, Prifysgol Caerdydd).

Thompson, N., 2017. *Promoting equality: Working with diversity and difference*. Macmillan International Higher Education.

Thompson, N., 2017. *Promoting equality: Challenging discrimination and oppression*. Macmillan International Higher Education.

Trosolwg	Pwnc	Gwefan
Thompson, N, 2021	Llawlyfr i Ddechreuwr am Wrth-hiliaeth	https://humansolutions.org.uk/product-category/b-books-training-resources/avenue-media-solutions-publications/
Cyhoeddiad Hiliaeth yng Nghymru	Rhoi'r Cerdyn Coch i Hiliaeth	https://www.theredcard.org/publications
Cyhoeddiadau defnyddiol sy'n canolbwyntio ar wrth-hiliaeth, gan gynnwys maniffesto	Cynghrair Hiliau Cymru	https://racealliance.wales/research/
Sefydliad yn Abertawe sy'n cynnig cymorth diwylliannol sensitif a chyfannol i blant a phobl ifanc yng Nghymru	Tîm Cymorth Ieuenctid Ethnig	https://eyst.org.uk/

Rhagor o wybodaeth am ymrwymiad Llywodraeth	Llywodraeth Cymru	https://gov.wales/sites/default/files/consultations/2021-03/race-equality-action-plan-an-anti-racist-wales_2.pdf
---	-------------------	---

Cymru i arferion gwrth-hiliol		
Cyfarwyddwr RiP Dez Holmes a BASW (Cymdeithas Gweithwyr Cymdeithasol Prydain) Wayne Reid yn trafod arferion gwrth-hiliol	Ymchwil ar Waith.	https://www.researchinpractice.org.uk/all/content-pages/videos/promoting-anti-racism-in-social-work/
Prawf Cysylltiad Ymhlyg Harvard i archwilio eich cysylltiadau ymhlyg Mae nifer o brofion ar gael o fewn yr adnodd hwn. Gall y gweithgareddau hyn gadarnhau'r hyn rydym yn meddwl ein bod yn ei wybod am ein hunain, neu gallent dynnu sylw at gysylltiadau nad oeddem yn sylweddoli fod gennym	Harvard	https://implicit.harvard.edu/implicit/takeatest.html

Jahnine a Nick (Listen Up) yn trafod croestoriadedd gyda'r NSPCC (Y Gymdeithas Genedlaethol er Atal Creulondeb i Blant)	Listen Up	https://learning.nspcc.org.uk/news/2021/august/podcast-intersectionality-in-social-work-practice
---	-----------	---

<p>Rhestr o adnoddau ac adroddiadau sy'n canolbwyntio ar ddiogelu plant a phobl ifanc Du, Asiaidd ac o Leiafrifoedd Ethnig</p>	<p>NSPCC</p>	<p>https://learning.nspcc.org.uk/safeguarding-child-protection/children-from-black-asian-minoritised-ethnic-communities</p>
<p>Gellir cwblhau'r gweithgaredd hwn fel sesiwn ar gyfer grŵp.</p> <p>Mae'r Athro Kimberlie Crenshaw yn rhannu pam mae'r cysyniad o groestoriadedd yn ystyriaeth mor frys.</p> <p>Gall myfyrdodau gynnwys pa mor berthnasol yw cyflwyniad Dr Kimberlie Crenshaw yng nghydestun y DU (y Deyrnas Unedig).</p> <p>Gall myfyrdodau hefyd gynnwys ystyried profiadau a dealltwriaeth yr aelod o'ch tîm o groestoriadedd gan fod y cysyniad yn ymwneud ag arferion gwaith</p>	<p>Cyflwyniadau TED – Brys Croestoriadedd</p> <p>* Gall cynnwys y fideo hwn beri gofid. Rhowch le mwy diogel i edrych ar bynciau trais</p>	<p>https://www.ted.com/talks/kimberlie_crenshaw_the_urgency_of_intersectionality?language=en</p>